

בית אחד,

מוצג בקומה השנייה שוכרת את החזית לשילוש חלקיים בהתאם הקומה הראשונה וכהתאם לבתי הליאון הערביים, אף פרככת את מסת האבן. הקוקייה היא אלמנט מבני אופי ללביה הערבית בתקופה בה נבנה הבית.

מתוך: פיה אוור צילום: דודו ארנון

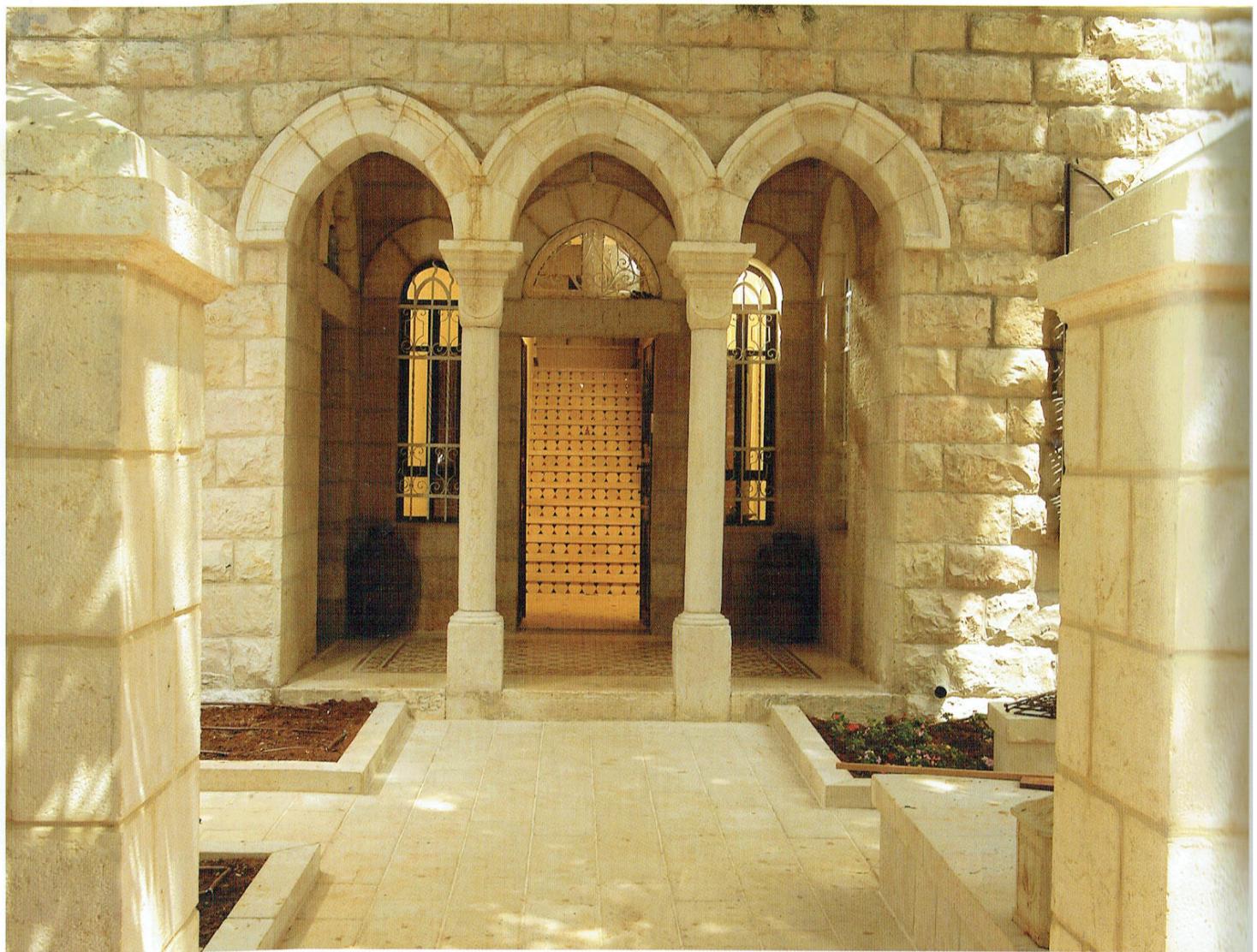
מאפייני בנייה ערבית מסורתית ומוטיבים של סגנון מרוקני שאזרם אלה בתוך אלה בבית שנועד לשימור בירושלים. הפרויקט, שתוכנן ונוהל בכל שלבי הביצוע ע"י דוד נחמייס ומשה שפירא מ- "ד.ב. תכנון ניהול פרויקטים", נשען על שני המקורות ומגלם "זיגזוג" בין מטען העבר שנושא עמו המבנה היישן לבין העיצוב שביקשו לעצם דיריו

קבלן ביצוע ועבודות מיוחדות: אלי בן דוד
קבלן שלד: שאול אלה

חוותנו הקדמית של הבית לאחר השיפוץ שכמסגרתו נוסף לו קומה + קומת גג שנבנאה סקורי הרטפיים. הרכבים החדשניים שהשווינו זו זוים לאלה של הבניה המקורית, ולהיפך המעטפת החדשה משמשת אכן חיללה.

שתי תרבויות

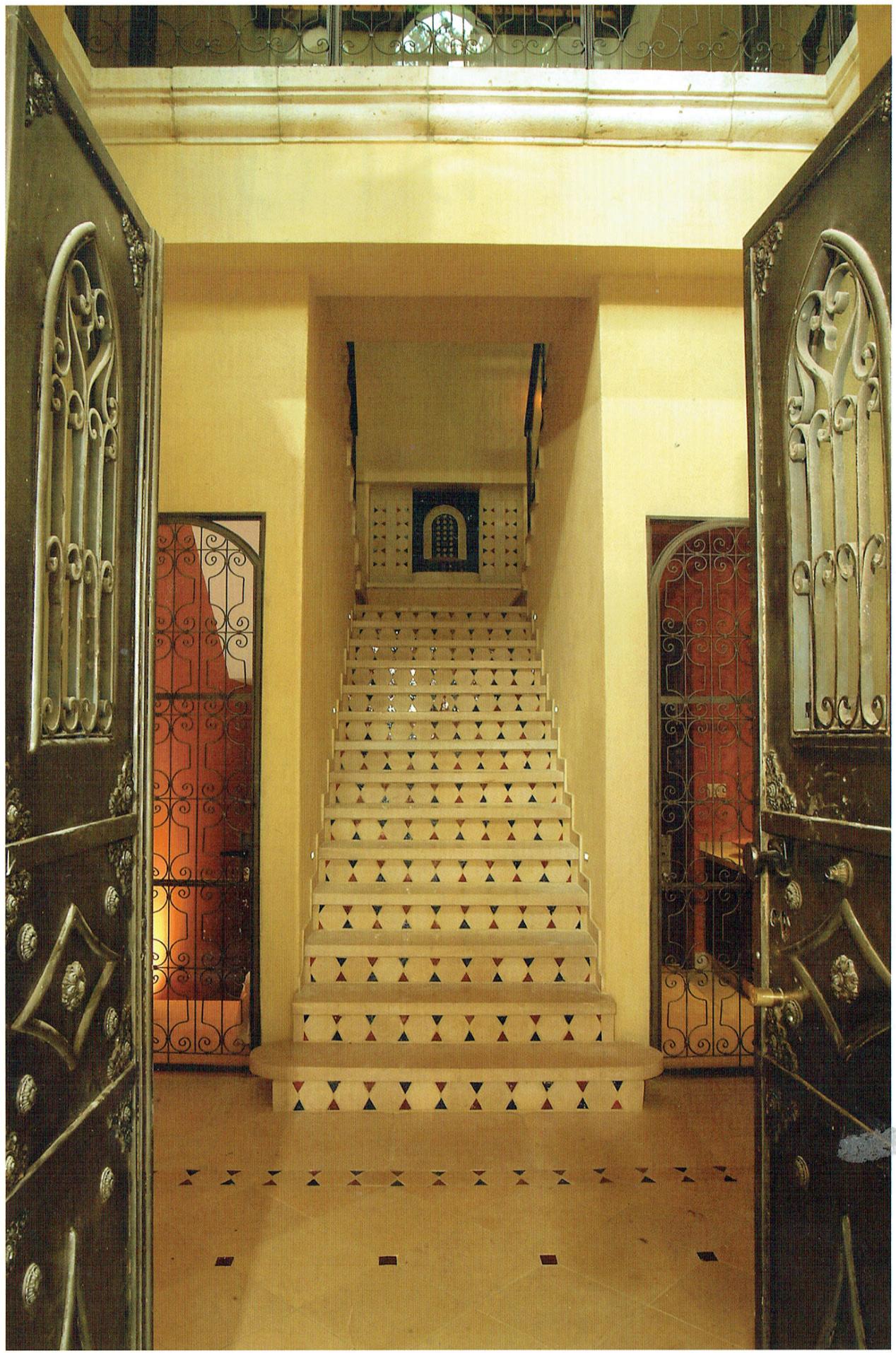

מבנה של שלוש קשתות יציר מבואה חזונית, ומצוטט גם בפתחי המרפסט שבקומה השנייה. דלתות הכנפיים העשויות פח הן הדלותות המקוריות שנוקו מכל שכבות הצבע והלכלה שהצרכו עליהם במהלך השנים.

השיפוץ והבנייה". כך נספו למבנה רכיבים חדשים התזאים את כלל הפרטים והחומריים שאפיינו את התקופה בה בונה, דוגמת פתחים מקושטים ותריסי כנס עשיים פה, דלתות ברזל מעוטרות בפייטונים שנחשפו רק לאחר הסרת כל שכבות הצבע שהצטברו עליו במהלך השנים, סורגי ברזל בעבודת נפחות, כוורות אבן מעל הפתחים וכד'. פרטם אלה, ללא יצא מן הכלל, שולבו במבנה החדש שכלה הרחבה שטח בחזיתו האחורי של הבית, ונוספה קומה + קומת גג שנגזרה מקדורי הרעפים שהוווקן במבנה. הקומה החדשה תוכננה עם מרפסת חיצונית במראכה, ה"שורה" שהוווקן במבנה. הקומה החדשה תוכננה עם מרפסת חיצונית במראכה, ה"שורה" את החזית לשלווה חלקיים בהתאם לקומה הראשונה ובהתאם לכתי הליוואן הערביים. בנוסף להקשר הבנייה המסורתית, המרפסת אף מרכשת את ריבוי המסה "הכבדה" של חיפוי האבן, ומוקהה ב"קוקיה" - אלמנט מבני אופייני לבנייה הערבית בתקרופה בה נבנה הבית, באופן תכנונה היא מצטטת, למעשה, את המבנה העתיק להתגלות בחלל הפנים - שלוש חזיתות העוטפות חלל גבוה - והkokkia, אגב, היא כוים מהבודדות שנוצרו בעיר.

כשעלו לישראל לפני מספר שנים, הביאו עמם בעלי הבית גם חלים - להגדור בבית ערכי ישן בירושלים, ולעצב את חילוי הפנימי בסגנון מודרני. שמאלו את אשר חיפשו באותה השכנות הותיקות בדרום העיר, המכפינה בכתם ישנים דוגמת זה עליי חלון, הם פנו למשרדים "ד.ב.ה. תכנון וניהול פרויקטים", והפקדו את פרויקט שיפוץ יידי **דוד נחמייס ומשה ספריאן**, שלילו אותו בתכנון ובניהול הביצוע. הבית המקורי, שנבנה בשנות העשרים של המאה הקודמת, היה מבנה בן קומה אחת שנועד לשימוש, ועל מנת להתאים למוגרי המשפחה והבדולח, מדבר היה במלאת שימור אדריכלית והנדסית אחת: במישור ההנדסי נענד התכנון לטפל בהיבט הקונסטרוקטיבי - לשמר את הקירות ולאפשר תוספת של בנייה חדשה, ובמישור האדריכלי לטפל בהיבט הארכיטקטוני, שבמקרה זה נדרש לשחרור מושכל של העבר מחד, ולהתאמת החלל לצרכים עכשוויים ולסגןנו המבוקש מאידך.

בהתאם לחוקי השיקום, מעטפת המבנה הישן נותרה נאמנה למקור, כאשר גישת התכנון הייתה ניסיון להתחקות אחר "كيف היה מתוכנו הראשון של הבית מכצע את

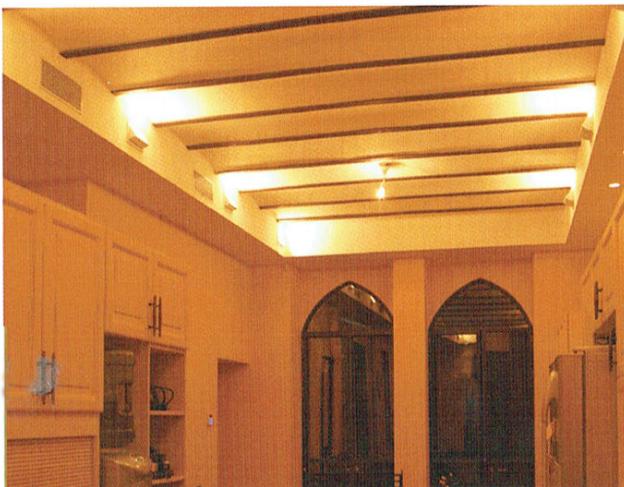

המכואה הפנימית שתוכננה בהשראת מבנה הפטיו המאפיין את הבנייה המרוקנית – חלל גבוה מחופה בסקיליטים מצולעים עם זיגוג צבעוני, ומרוצף עם שיבוץ מושלשי חרס עם גלאזורה צבעונית בנות לאירועי האבן הגדולים. המכואה מהוות ציר ההתקהלות בקומתן, שהליליה תוכננו תוך יצירת רצף: פינינה שוכן המטבח, משמאללה חזר אוכל רשמי החוכר לחדר הסלון, שמכנו ישנה גישה למטבח.

גרם מדרגות ורשים מוביל אל הקומה השנייה, ולצדו קבועות שתי דלתות מקושתות המשלבות זכוכית עם עבוזת מסגרות ذקורטיביות: האחת מובילת למכואת שירות אוורחים, והשנייה לקומת מרתף שנחפרה במסגרת השיפוץ-בנייה. שיבוץ משלשי חרס צבעוניים ברום המדרגות יצר רצף ייזואי עם אזור המכוון ומוקנה לכל מרחב הכנסייה ממד קישוטי.

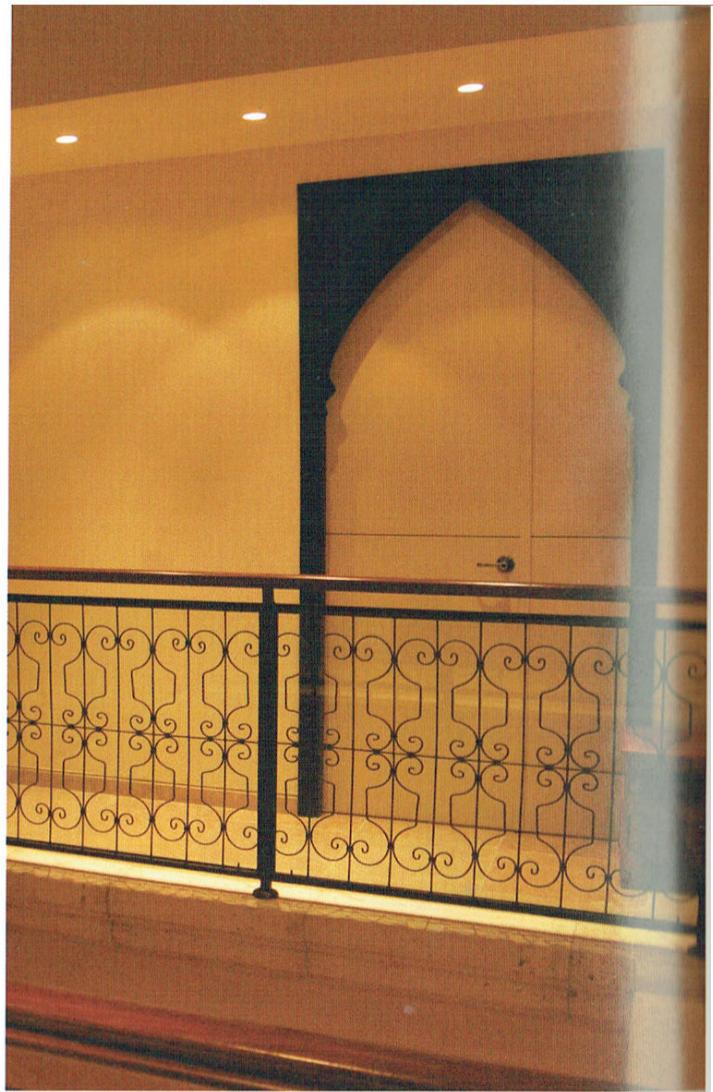
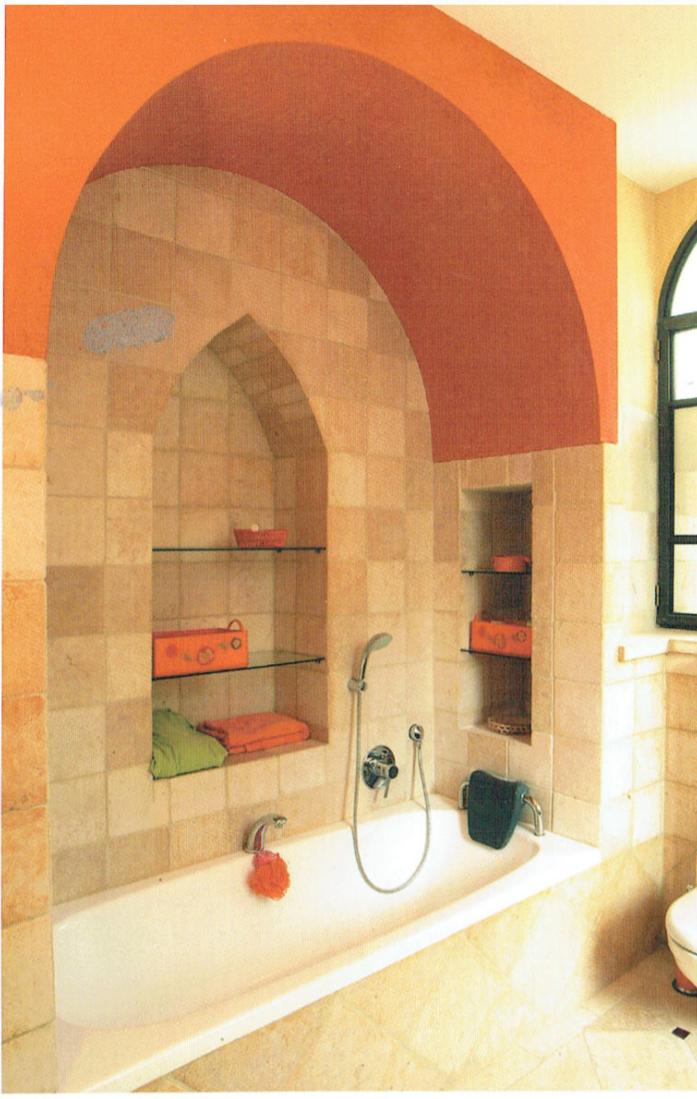
בעמוד יין למטה: נאמנות לסגנון מרוקני בסלון: קירות צבועים טיח פיגמנטי בגוון חמרה, ובדי ריפוד בצבעוניות טיפוסית של גווני חרדל, כחול ובורדו משולבם בסופות הארכות שיצבות באורך מסורתית בצדז להיקף הקירות. התקה מותוכנת ככיפה מצולעת אופיינית לחדרי הסבה מרוקניים, וגבוהה מותקנת תארה שחושה.

עמד יין למטה: חדר האוכל הרשמי שהוכר לאזור הסלון באמצעות שעוני פתחים: תקרתו הוכנה עם שיפורים פנימיים אופייניים לבנייה האמידה של שלבי המאה 19-20 בשילוב ממד עכשווי - קטע של תקרה צפה שנוצלה להתקנת תארה שחושה. מוטיב הקשת השזרו בבית מופיע גם בספרייה הגדולה שתוכננה י"א עוזית גנגורות: "ארט רהיט"

למטבח ומשמאלי: המטבח המפואר משלב מטבח מאורך ונוח הנחיל לאזור העבודה ואזור אכילה. תקרת הולסים ששילבה בו היא ייסודות מודרני של תקרת רולטים טיפוסית לבניה ירושלמית של סוף המאה 19. לרצוף (כל הבית) משמשים אריחי אבן חיליה גדולים בעיבוד המKENה להם נוף ועובי מותאים רקנה הפידה של מבנה הפנים. מטבח: "מטבחי שמורת"

געוד ימין ולמעלה: הקומה השניה חובקת את החלל הנקה והחדרים ממוקמים בהיקפו. הסקיל'יטים הצבעוניים נוסכים עניין וצבע, ואך מקרים לחיל קונה מידה אינטימית כשם "מטשטשים"

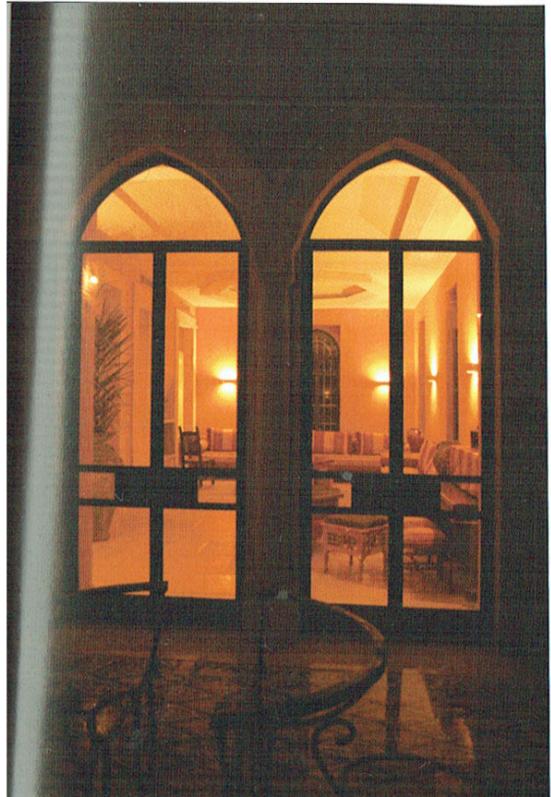
הטייח או העץ המשמשים בד"כ לבנייתן מחליף שיקוש בלבב המתנצל לשילוב תארה סקוויה. תארות הבית כלל, אינה כוללת גופים דקורטיביים חלויים, והוא מרכיבת מנגפים שקשעים, סמיומים או קבועי קר, המציגים את האלמנטים המבוקאים ואת

ונוחותם בחיל תוך יצירתיות מוחתקי או רומד של קסם מיוחד. מוטיב דומיננטי אחר שהוזר בבית, בתוכו פנמה כמו גם מחואה לו, הוא מוטיב הקשת, הן זו הערכית המכחדדת-קשת גותית, והן הקשת הפאוריית. קשת מסוג זה שולבה בפריטי נגרות - ברהיטים שתוכננו ייעודיים ובמושקובי/סבסגורה דלתות (דלתות עזזון מעוצבות בקווים ישרים נקיים), והקשת הערבית, המכפינה את הפתחים המקוברים, שלולבה גם בכל פתחי המעתפת החדשין, כמו, למשל, פתחי מעבר, בקווים ישרים ונגבוהם המקושת תוכננו הפתחים הפנימיים, דוגמתן כאלה המאלטלות וכן גם גומחות ייעודיות שהולבו באזורי היבטי התשנים, דוגמתן כאלה האקלטוט בתוכן כירום לניטילת ידיים בחדר האוכל. החומריות המשמשת בביות נגירה ישירות מהחרמאות המקור ועקריה אכן וברזל, האבן שנבחרה היא אכן חיליה בעיכודים שונים שהותאמו לשימוש המקור ואו לשימוש המיועד. במעטפת החדשיה אין סופעה ללא כל עבור על מנת ליאור המשמעות וחירות פנמיים

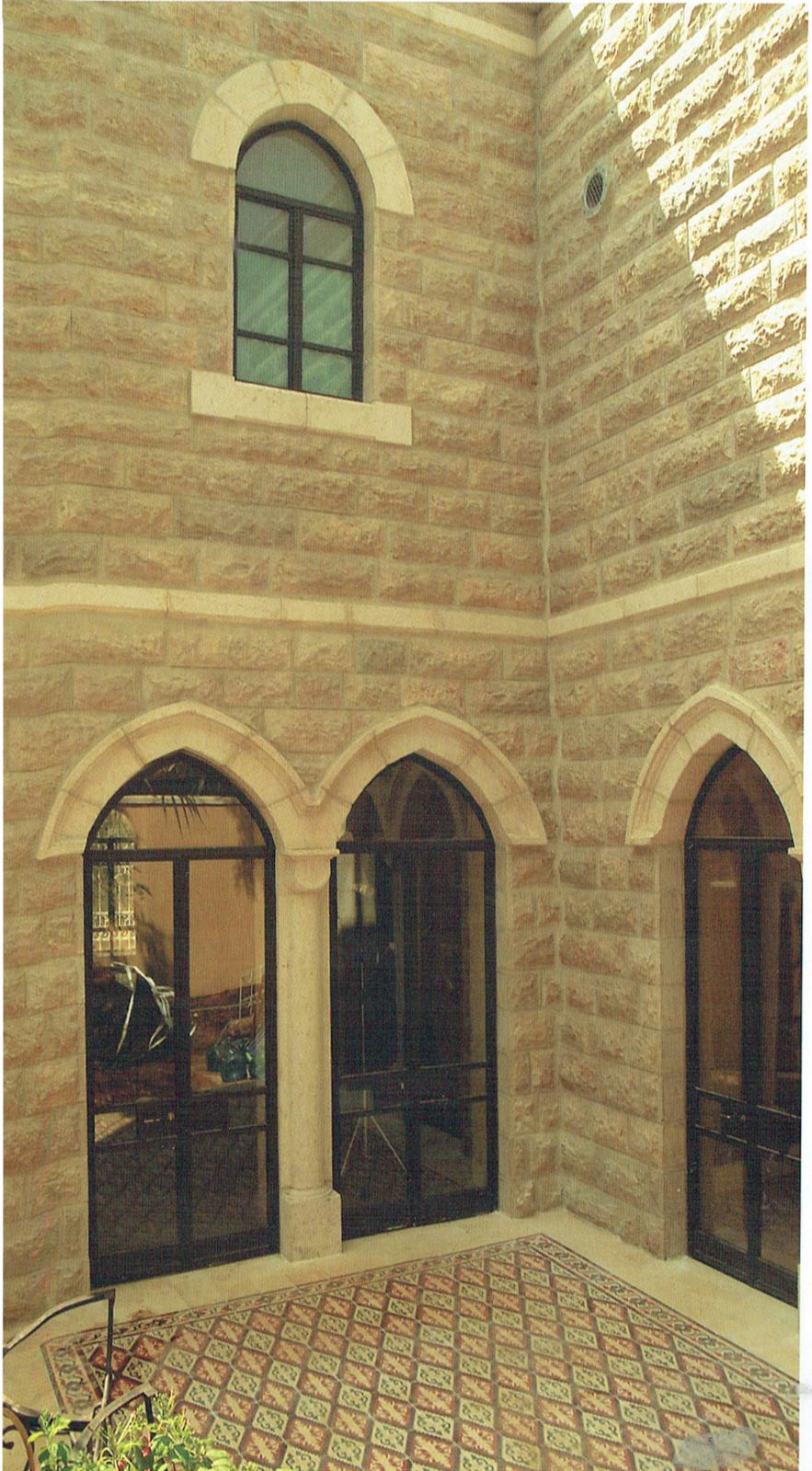
בעיבוד "מוסטעה" המקנה לה מפרק חלק. לריצוף משמשים גודלים במגוון 60x100, שicaidתם הלא סטנדרטית הועאה למבנה הקודה של המרחב והפתחים הגדולים, וכן גם עיבודם שמקנה להם ממד של נפח ותחות עובי. נוף של עניין שונה, המישר קו עם הסגנון המורוקני, ניתן למצוא באזור הפטוי/מכבואה, שם שולב שונה, המישר קו עם הסגנון המורוקני, ניתן למצוא באזור הפטוי/מכבואה, שם שולב בሪצוף מעין "שטייח" שמסגרתו מתקבלת מאבני חחן משושה ובינת לארכיטום עצם משובצים ממשולש חרס (טרה קוטה) עם גלאזורה בגווני כחול וברוד. מושלים דוגמתם משובצים גם ברום המדרגות כשהם מוקנים להן ממד קישוטי ויזרים רצף וזוארו המציגים כראוי את אזור הכניסה הכללי. עבדות פרזול בברזל היא אלמנט נוסף שמלווה את שפת הבית, אם בסוגרים החיצוניים, אם במרשביות שהותקנו בדלתות, ואם בדגום המעקות, שהוא זהה של הסורגאים.

בתוך הבית פנימה הוסרו כל קירות הפנים, וחלוקת חללו נעשתה בהתאם לחלוקם של בעלי הבית על סגנון יצוב מרוקאי וטור התיחסות בצורכיהם. פטוי פנימי המאפיין סגנון זה תורגם לאזור מבואה שהינו חיל גבורה מחופה בסקיל'יט עם צבוג אבעו, והוא מהו מוקד מרכזי בקביעת ציר ההתנהלות בקומה, שאריות חיליה נאמנה לבנייה הערבית המסורית: בצדיו האחיד שוכן מטבח רחב ידיים במיוחד + פינת אוכל, ובצדיו השני שוכנים חללי אירוח - חדר אוכל רשמי ובחדרו לו, כשבפניו פתוחים גבוחים מובילים אליו. סלון מרוח שsspונו חובר אל המטבח, ממוקם גרים מדרגות מרשים המוביל אל הקומה השניה, ומפני צדדי קבוצות דלתות מקושתות המשלבות עדות מסגרות דקורטיביות עם זכוכיות: האחת מובילת לאזור שירותי אורחים, והשנייה לרגם מדרגות המוביל מטה לקומת מרתף שנחפרה במסגרת עבותה השפט-חוידש. הקומה השניה חובקת את החיל הנקה כשהחדרים ממוקמים בהיקפו, וארגוני נעשה כך שייחידת ההורם שוכנת בצד אחד, חדרי הילדים בצד השני, וגרם המדרגות המהפלץ לשני מחלדים מוקבלים, שככל אחד מהם מוביל לצד אחר ווצר הפרדה אגפיים.

כבית ייש שנושא עמו מטענים היסטוריים מחד, ועצובו המבוקש מגדרו סגנון מובהק מצדך, מוגלה התוכנן כמלאת מחשכת סימטרית, ה-"מצגת" בחילה בין מוטיבים מאפיינים של שני הרבדים, לעיתים כציצות מדוק ועתה עם סוג של "טוויסט", כוריאזה על הנושא. כך, למשל, הטיפול בתקורת, שSEGLEM זאת היטיב: תקרת המטבח היא ציטוט מודרני של תקרת וילסים טיפוסית לבנייה היישולנית של סוף המאה ה-19, ותקרת חדר האוכל הרשמי מתוכננת עם שיפועים פנימיים, דוגמת התקורות האופייניות לבנייה אמידה של שלהי המאה ה-19, אותן ניתן למצוא בכתה שכנות הבוכרים ובמבני בתים תנכש של התקופה, אך כאן היא משלבת גם ממד עכשווי - תוספת קטע של תקרה צפה בה מותקנת תאורה. בסלון של חיל המגורים תוכננה כיפה שצורתה מצטטת כיפות בחדרי הסבה מרוקאים, כאשר במקרה זה את

בתוכנות: חזית האחורי של הבית: רחבה מרוצפת באրיחים מציריים אופניים, ופתחים מוקשטים.

מסגרת חלל מרוקנית, אף פריטי הריהוט שלו לבו בבית הם פריטים מרוקנים אותנטיים שהביאו עמו עליו עם עלייתם לארץ, וכך גם אופן הצבעים בחלל שנעשתה בדרך מסורתית, כמו, למשל, הספות הניצבות בהיקף הסלון. אך, למעשה, סיפורה האופיתית של הבית טמונה במבנה עצמה, בשושר האלמנטים והמוסטיבים המאפיינים אותו – שילוב לא שגרתי של תנינים פיזיים, חוקי שימור ובניה, ו프로그램ה של דירות, שתוך ביצוע מוקף והישענות על מקורות וסימוכין היסטוריים תורגם למען "קו פרודוקציה" ערבית-ירושלמית מרוקנית, עם תיבול מיוחד של עכשוויות.

חיפויי הקירות וצבועיות חלל הפנים שאוכים ישירות מהסגנון המרוקני – טיח פיגמנטי בפליטת צבעים הנעה מגוונים טבעיות לגוני צהוב-חרדל לצד שיבוצים מודדים של גומי חמרה, ואך כדי הריפוד מגלים את הצבעוניות האוונטנית בגוון צהוב-חרדל, כחול, ואדום בורדו. מוקד צבע משמשותיו בחלל הפנים מהווים גם הסקיליליטים המקרים את הקופה השניה, ומתגלים לעין כבר בכניסה למבראת הפטיס: מעצבים בתצורת כיפות מצולעות עם זיגוג צבעוני והתקנתם, המגדירה חלל בין שתי קומות וכן "מטשטשת" את קיומה של קומת הגג, נוסכת קנה פידה אינטימי יותר ואך מאפשרת חדרת אור ים טבעי. בתוך תכנון ארכיטקטוני, שבהתאם למבקש יציר